

Reforme ekonomske politike v letu 2011: Prizadevanje za rast

Povzetek v slovenščini

- Globalno okrevanje po najgloblji recesiji od Velike depresije je v teku, vendar ostaja preveč odvisno od spodbud makroekonomske politike in mu še ni uspelo znatno zmanjšati visoke in trdovratne brezposelnosti v številnih državah. V Prizadevanju za rast v letu 2011 so izpostavljene strukturne reforme, potrebne za ponovno vzpostavitev dolgoročne rasti po krizi. Za vsako državo OECD in, prvič, za šest ključnih gospodarstev v vzponu (Brazilijo, Kitajsko, Indijo, Indonezijo, Rusijo in Južno Afriko), je opredeljenih pet prednostnih nalog reform, ki bi bile najbolj učinkovite pri zagotavljanju trajne rasti v naslednjem desetletju. Analiza kaže, da bi lahko številne od teh reform pomagale tudi pri zelo potrebni javnofinančni konsolidaciji in prispevale k zmanjšanju globalne neuravnoteženosti tekočih računov.
- Navedeni mednarodno primerljivi kazalci omogočajo državam, da ocenijo delovanje svojega gospodarstva in strukturne politike na številnih področjih.
- Poleg tega ta izdaja vsebuje tri analitična poglavja, v katerih so obravnavane stanovanjske politike, učinkovitost zdravstvenih sistemov ter povezave med strukturnimi politikami in neuravnoteženostjo tekočih računov.

Globalno okrevanje po najgloblji recesiji od Velike depresije je že nekaj časa v teku, vendar ostaja preveč odvisno od spodbud makroekonomske politike in do zdaj ni zadostovalo za zmanjšanje visoke in trdovratne brezposelnosti v številnih državah. Ker s fiskalnimi spodbudami postopno ne bo več mogoče obravnavati dinamike nevzdržnega javnega dolga in je od monetarne politike v prihodnosti mogoče pričakovati malo ali nič podpore, je glavni izziv, s katerim se danes soočajo vlade držav OECD, spremeniti okrevanje, ki temelji na politiki, v samovzdržno rast. K temu bi lahko odločilno prispevala pospešitev postopka strukturnih reform, ki se je zunaj območja finančne uredbe med svetovno recesijo upočasnili. V kontekstu okrevanja po krizi bi se prednost lahko dala reformam, ki najbolj spodbujajo kratkoročno rast ter brezposelnim in tistim zunaj delovne sile pomagajo ostati v stiku s trgom dela.

V tej novi izdaji Prizadevanja za rast je za vsako državo OECD in, prvič, za ključna gospodarstva v vzponu (Brazilijo, Kitajsko, Indijo, Indonezijo, Rusijo in Južno Afriko, tako imenovane države BRIK) opredeljenih pet prednostnih nalog reform, ki bi bile najbolj učinkovite pri zagotavljanju trajne rasti v naslednjem desetletju. Ta priporočila temeljijo na vzporejanju pomanjkljivosti v uspešnosti – izmerjena z delovno produktivnostjo in vrzelmi pri uporabi delovne sile nasproti najboljšim izvajalcem – in pomanjkljivosti politike vsake posamezne države. Najpomembnejše ugotovitve te vaje za določanje prednostnih nalog, ki so povzete v poglavju Pregled (poglavje 1) in podrobneje opisane v Podatkih o posameznih državah (poglavje 2), so:

- Države OECD z višjim dohodkom se soočajo z vrsto političnih izzivov in jih je v grobem mogoče razdeliti v dve skupini. Prvo skupino sestavljajo predvsem celinske evropske države, ki morajo povečati uporabo delovne sile. Zato so skupna priporočila za te države izboljšanje modela sistemov socialnih dajatev, obravnavanje dualizma na trgu dela z reformo zaščite delovnih mest in preusmeritev davčne obremenitve s prejemkov iz delovnega razmerja, čeprav imajo pomembno vlogo tudi reforme trga proizvodov. Ostale sorazmerno premožne države OECD se soočajo z bolj uravnoteženim nizom izzivov z večjim poudarkom na produktivnosti dela – zlasti azijske države članice – pri čemer se zanje pogosto priporočajo reforme regulacije sektorja omrežja, omejitve NTN, davčna struktura in javni sektorji.
- Države OECD z nižjim dohodkom – vključno s Čilom, Estonijo, Izraelom in Slovenijo, ki so postale članice OECD leta 2010 – in države BRIK se soočajo s precej več izzivi, povezanimi z njihovimi izobraževalnimi sistemi in regulacijo trga proizvodov. Namen reform na teh področjih je povečanje produktivnosti. Tudi neformalnost dela povzroča posebne politične izzive v teh državah. V številnih primerih so politične prednostne naloge držav BRIK po vsebini podobne tistim držav OECD z nizkim dohodkom, čeprav je v državah BRIK ponavadi potrebnih več reform. Priporočila za države BRIK in nekatere države OECD z nižjim dohodkom v več primerih vključujejo tudi reforme pravnih sistemov in izvajanja pogodb ter izboljšave sistemov vodenja, katerih cilj bi bila odprava korupcije.
- V položaju po krizi so zelo dragocene reforme, ki bi prinesle hiter prihodek in porast delovnih mest. Med opredeljenimi političnimi prednostnimi nalogami so take reforme med drugim manjše ovire za konkurenco (npr. v trgovini na drobno ali svobodnih poklicih), manj upravnih obremenitev za podjetja in odprava ovir za tuje neposredne naložbe. Nekatere od opredeljenih prednostnih nalog bi lahko tudi veliko prispevale k preprečevanju tega, da bi velika brezposelnost postala trajna, kar je še ena pomembna skrb v sedanjem okolju. Številni odzivi na krizo na področju politike trga dela – kot na primer sorazmerno povečanje delovnih shem za skrajšani delovni čas ali podaljšanje trajanja in povečanje kroga upravičencev nadomestil za brezposelnost – so pomagali ublažiti vpliv recesije na brezposelnost in zmanjšali stisko delavcev. Ker se ekonomske razmere razvijajo, bi nove politične spodbude lahko pomagale okrepiti okrevanje na področju delovnih mest. Take reforme so med drugim povečanje proračuna za aktivne politike trga dela in njihova reforma, zmanjšanje dualizma na trgu dela z reformo zaščite delovnih mest in izboljšanje modela programov za socialne transferje.
- Sedanji ekonomski položaj dvoumno vpliva na sposobnost vlad za izvedbo reform, saj je zaradi pretekle krize njihova nujnost bolj očitna, vendar so slabši položaji javnih financ v številnih državah morda ovira. Glede na to je bistveno zagotoviti, da so reforme usklajene z nujno potrebo po javnofinančni konsolidaciji.
- Glavni namen strukturnih reform je povečanje dolgoročnih ravni dohodka, vendar bi lahko prinesle tudi pomembne dodatne koristi za fiskalne salde. Na primer, za reforme, ki povečujejo raven zaposlenosti, je verjetno, da bodo pomagale pri javnofinančni konsolidaciji. Zaradi nevzdržnih javnih financ so tudi številne druge vrste strukturnih reform nujnejše. Zlasti izboljšave davčnih sistemov ali povečanje učinkovitosti izobraževanja in zdravstvenega varstva bi lahko omilili fiskalni primanjkljaj.

Strukturne reforme, ki povečujejo rast, imajo lahko tudi ugodne verižne učinke na neuravnoteženost tekočih računov, kot je podrobno preučeno v poglavju 5. Globalna neuravnoteženost je kljub zmanjšanju med krizo v državah OECD in državah nečlanicah OECD še vedno velika in bo verjetno ostala taka, če ne bo političnih ukrepov. Medtem ko splošni namen strukturnih reform ni obravnavanje globalne neuravnoteženosti, pa imajo lahko posledice za tekoče račune, tako da vplivajo na odločitve gospodinjstev in podjetij glede varčevanja in naložb ter spremenijo javno varčevanje in naložbe. Nova empirična analiza, predstavljena v tem poglavju, kaže, da bi lahko številne strukturne

reformne, ki so zažele same po sebi, tudi zmanjšale globalno neuravnoteženost, tako da bi zmanjšale razlike med domačim varčevanjem in naložbami na več pomembnejših gospodarskih področjih:

- Z razvojem sistemov socialne varnosti na Kitajskem in v drugih azijskih gospodarstvih bi dosegli pomemben družbeni cilj in kot stranski učinek zmanjšali potrebo po preventivnem varčevanju, s čimer bi omejili velik presežek na tekočih računih nekaterih od navedenih držav.
- S pokojninskimi reformami, ki zvišujejo upokojitveno starost, bi povečali ravni dohodka ter tudi pomagali zmanjšati varčevanje in presežek na tekočih računih (vendar bi povečali primanjkljaje v državah z zunanjim primanjkljajem).
- Z reformami trga proizvodov v mrežnih dejavnostih, trgovini na drobno ali profesionalnih storitvah bi lahko spodbudili kapitalsko porabo in tako zmanjšali presežek na tekočih računih držav, kot sta Japonska in Nemčija.
- Z odpravo političnega izkrivljanja, ki spodbuja potrošnjo, kot so na primer davčne olajšave za obresti na hipoteke ob neobdavčevanju pripisane najemnine, bi lahko pomagali povečati varčevanje gospodinjstev in zmanjšali zunanje primanjkljaje v številnih državah, nenazadnje v Združenih državah, čeprav bi z izvajanjem morali počakati na stabilnejše gospodarstvo.
- Z reformami finančnega trga, ki povečujejo razvitost in globino finančnih trgov, bi lahko omilili omejitve, ki veljajo za sposojanje v gospodarstvih v vzponu, in s tem povečali potrošnjo in naložbe ter pomagali zmanjšati presežek na tekočih računih, opažen v nekaterih od njih. Take reforme mora spremljati ustrezen nadzor varnega in skrbnega poslovanja.
- Na splošno bi lahko s kombinacijo restriktivne fiskalne politike v državah OECD, reform trga proizvodov v Nemčiji in na Japonskem ter večjih izdatkov javnega zdravja (za 2 odstotni točki BDP) in liberalizacijo finančnega trga na Kitajskem zmanjšali globalno neuravnoteženost za približno eno tretjino.

Ta izdaja Prizadevanja za rast vsebuje posebno poglavje o stanovanjskih objektih (poglavje 4), področju, na katerem so zgrešene politike prispevale k sprožitvi nedavne krize in bi zdaj lahko upočasnile mobilnost delovne sile in vrnitev delovnih mest. V poglavju so predstavljeni novi kazalci politike stanovanjskega trga in empirična analiza OECD z naslednjimi najpomembnejšimi ugotovitvami:

- Novosti na hipotekarnih trgih bi bilo treba povezati z ustreznim regulativnim nadzorom in preišljenimi bančnimi predpisi. Liberalizacija finančnih trgov in novosti pri hipotekah so izboljšale dostop do stanovanj gospodinjstvom, ki so imela prej omejen dostop do posojil, regulativne reforme na hipotekarnih trgih pa so lahko tudi vzrok za občutno višje cene hiš – v povprečju za 30 % v državah OECD v obdobju med zgodnjimi osemdesetimi leti in sredino prvega desetletja v novem tisočletju – in njihovo spremenljivost.
- S stanovanjsko ponudbo bi se lahko bolj odzivali na povpraševanje v številnih državah OECD, na primer s posodobitvijo nerodnih postopkov za pridobitev gradbenih dovoljenj. To bi pomagalo preprečiti preveliko spremenljivost cen hiš. Hkrati lahko večja odzivnost privede tudi do bolj nestalnih stanovanjskih naložb, če ni mogoče omejiti nestabilnega povpraševanja.
- S stanovanjskimi politikami je mogoče spodbuditi menjavanje prebivališča, saj se z njimi omogoča boljše ravnotežje med delavci in delovnimi mesti in s tem pomaga trgu dela, da si opomore od nedavne krize. Če bi znižali visoke stroške, povezane z nakupom doma, bi izboljšali dostop do posojil in odzivnost na stanovanjsko ponudbo. S tem bi lahko tudi povečali menjavanje prebivališč, kar bi dosegli tudi z omilitvijo sorazmerno strogega nadzora najemnin in predpisov za najemna razmerja.
- Stanovanjske politike morajo biti oblikovane tako, da so učinkovite in pravične. Davčna izkrivljanja je treba odpraviti tako, da se enako obdavčijo stanovanja in alternativne naložbe. S ciljno usmerjenimi sistemi socialnih stanovanj je mogoče, če so preišljeno zasnovani, doseči cilje z najnižjimi stroški, dobro načrtovani dodatki za mobilna stanovanja pa so lahko bolj zaželeni kot neposredna zagotovitev socialnih stanovanj, saj se zdi, da ne ovirajo neposredno menjavanja prebivališč.

Nenazadnje ima letošnja izdaja Prizadevanja za rast poglavje o zdravstvenem varstvu (poglavje 6), ki ključno prispeva k dobremu počutju posameznikov in pomembno spodbuja dolgoročno gospodarsko rast. OECD je zbral nove primerjalne podatke o zdravstvenih politikah in učinkovitosti sistema zdravstvenega varstva po državah, ki kažejo, da je v vseh pregledanih državah manevrski prostor za izboljšanje učinkovitosti javnih izdatkov za zdravstvo:

- V povprečju bi bilo mogoče v državah OECD življenjsko dobo ob rojstvu ob enakih izdatkih za zdravstvo podaljšati za več kot dve leti, če bi vsaka država postala tako učinkovita kot najboljši izvajalci.
- V več kot tretjini držav bi boljša učinkovitost življenjsko dobo v desetih letih do leta 2017 lahko podaljšala toliko, kot se je podaljšala v prejšnjih desetih letih, pri čemer se izdatki za zdravstvo ne bi spremenili.

- Izboljšanje učinkovitosti sistemov zdravstvenega varstva pa bi lahko privedlo do velikih prihrankov javnih izdatkov, ki bi se v državah OECD v povprečju približali 2 % BDP.
- Ni samo ene vrste zdravstvenega sistema, ki sistematično boljše zagotavlja stroškovno učinkovito zdravstveno varstvo. Zato morda ni toliko pomembna vrsta sistema, temveč, kako se sistem upravlja. Oblikovalci politik bi si morali prizadevati za povezanost političnih usmeritev, tako da bi sprejeli najboljše prakse iz različnih sistemov zdravstvenega varstva in jih prilagodili tako, da bi ustrezali njihovim razmeram. Kljub temu so v mednarodni primerjavi poudarjeni številni viri za morebitno povečanje učinkovitosti, kot na primer na podlagi izboljšanja usklajenosti organov, ki sodelujejo pri upravljanju zdravstva, krepitev vratarstva, povečanja neposrednih plačil, izboljšanja informacij o kakovosti in cenah, reform plačilnih shem ponudnikov ali prilagoditve predpisov za bolnišnično osebje in opremo.

© OECD

Ta povzetek ni uradni prevod OECD.

Reproduciranje tega povzetka je dovoljeno pod pogojem, da so navedene avtorske pravice OECD in naslov originalne publikacije.

Večjezični povzetki so prevedeni izvlečki publikacij OECD, ki so v izvirniku izdane v angleškem in francoskem jeziku.

Na razpolago so brezplačno v spletni knjigarni OECD www.oecd.org/bookshop

Za več informacij se obrnite na Enoto OECD za pravice in prevode, Direktorat za javne zadeve in komunikacije na: rights@oecd.org ali prek faksa: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Obiščite našo spletno stran www.oecd.org/rights/

